พระบรมราโชวาท

ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชทานพระเจ้าลูกยาเธอ

ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘

พิมพ์ในงานพระราชกุศลทักษิณานุปทาน

ทรงอุทิศพระราชทาน

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ

ในวันสิ้นพระชนม์มาครบสัปตมวาร

ณวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๔

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

Translation.

Translation.

พระบรมราโชวาท

ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระราชทานพระเจ้าลูกยาเธอ

ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘

พิมพ์ในงานพระราชกุศลทักษิณานุปทาน

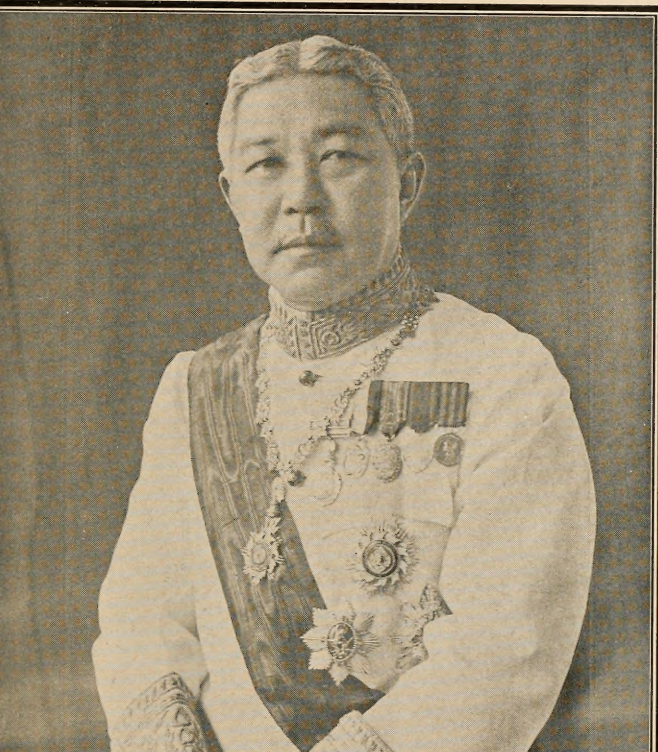
ทรงอุทิศพระราชทาน

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ

ในวันสิ้นพระชนม์มาครบสัปตมวาร

ณวันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๔

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ

พ.ศ. ๒๔๑๗ – ๒๔๗๔

Translation.

Translation.

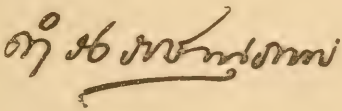
คำนำ

ราชบัณฑิตยสภาเลือกหนังสือซึ่งจะพิมพ์เป็นของพระราชทานแจกในงานพระราชกุศลสัปตมวาร นับแต่วันพระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ สิ้นพระชนม์ พิเคราะห์ดูเรื่องประกอบกับเวลาที่พอจะพิมพ์ให้ทันงานได้ เห็นไม่มีหนังสือเรื่องอื่นจะเหมาะยิ่งกว่าพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่พระเจ้าลูกยาเธอ คือ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ กรมหลวงปราจิณกิติบดี และกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช เมื่อจะเสด็จไปทรงศึกษาวิชชาการในยุโรปแต่ยังทรงพระเยาว์ พระบรมราโชวาทนี้แม้นับเวลาตั้งแต่ทรงพระราชนิพนธ์มาได้ถึง ๔๖ ปี ก็ยังเป็นสุภาษิตซึ่งอ่านจับใจอยู่จนทุกวันนี้ เป็นหนังสือเรื่อง ๑ ซึ่งนับถือกันทั้งไทยและชาวต่างประเทศว่าดีอย่างยิ่งและเชื่อว่าคงจะนับถือกันต่อไปไม่มีเวลาสุดสิ้น

เมื่อมาคำนึงถึงผลของพระบรมราโชวาทนี้ ก็น่ายินดีอนุโมทนาในกระแสพระราชดำริ ด้วยพระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราโชวาทครั้งนั้น เมื่อสำเร็จการทรงศึกษาได้เสด็จกลับมาทันรับราชการสนองพระเดชพระคุณ เป็นพระกำลังของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง และได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ราชการบ้านเมืองเป็นอันมากทั้ง ๔ พระองค์ ว่าแต่ที่เป็นการสำคัญ คือ กรมพระจันทบุรีนฤนาถได้ทรงเป็นตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์ และเป็นอภิรัฐมนตรี กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้เป็นตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม และเป็นเสนาบดีกระทรวงเกษตราธิการ กรมหลวงปราจิณกิติบดี ได้เป็นตำแหน่งราชเลขาธิการ อันทรงพระเกียรติยศอย่างเสนาบดี และกรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช ได้เป็นตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก แล้วเป็นเสนาบดีกระทรวงกลาโหม ควรเห็นว่าต่างได้ทรงปฏิบัติสมพระราชหฤทัยหวังของสมเด็จพระบรมชนกนาถทุกพระองค์

อนึ่ง หนังสือพระบรมราโชวาทเรื่องนี้ ใช่ว่าจะเป็นประโยชน์แต่ฉะเพาะพระเจ้าลูกยาเธอ ๔ พระองค์เท่านั้น ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกเธอและพระเจ้าลูกเธอบรรดาที่ได้เสด็จออกไปศึกษาวิชชาการต่างประเทศต่อมาก็ได้ทรงปฏิบัติต่อมาทุกพระองค์ นอกจากนั้น แม้พระบรมวงศานุวงศ์ หรือข้าราชการและบุคคลอื่นซึ่งส่งลูกหลานออกไปเล่าเรียนต่างประเทศก็ได้ใช้เป็นหลักสั่งสอนบุตรหลาน อนุโลมตามพระบรมราโชวาทนี้โดยมาก

หนังสือเรื่องนี้ได้เคยแปลเป็นภาษาอังกฤษพิมพ์พร้อมกับภาษาไทยใน พ.ศ. ๒๔๒๘ นาย ดี. บี. แบรดเล เป็นผู้แปลในครั้งนั้น การพิมพ์ครั้งนี้ราชบัณฑิตยสภาได้มอบถวายกรมหมื่นพิทยาลงกรณทรงแปลใหม่ลุล่วงไปในเวลาอันมีน้อย ราชบัณฑิตยสภาหวังว่าผู้ที่ได้รับพระราชทานแจกไปจะพอใจทั่วกัน

นายกราชบัณฑิตยสภา

วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๔

Translation.

พระเจ้าลูกยาเธอ ๔ พระองค์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์พระบรมราโชวาทพระราชทาน

(แต่ซ้ายไปขวา)

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์

กรมหลวงปราจิณกิติบดี

กรมพระจันทบุรีนฤนาถ

กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช

Translation.

Translation.

พระบรมราโชวาท
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๘

ขอจดหมายคำสั่งตามความประสงค์ให้แก่ลูก บรรดาซึ่งจะให้ออกไปเรียนหนังสือในประเทศยุโรป จงประพฤติตามโอวาทที่จะกล่าวต่อไปนี้

๑ การซึ่งจะให้ออกไปเรียนครั้งนี้ มีความประสงค์มุ่งหมายแต่จะให้ได้วิชชาความรู้อย่างเดียว ไม่มั่นหมายจะให้เป็นเกียรติยศชื่อเสียงอย่างหนึ่งอย่างใด ในชั้นซึ่งยังเป็นผู้เรียนวิชชาอยู่นี้เลย เพราะฉะนั้นที่จะไปครั้งนี้ อย่าให้ไว้ยศว่าเป็นเจ้า ให้ถือเอาบรรดาศักดิ์เสมอลูกผู้มีตระกูลในกรุงสยาม คืออย่าให้ใช้ฮิสรอแยลไฮเนสปรินส์นำหน้าชื่อ ให้ใช้แต่ชื่อเดิมของตัวเฉย ๆ เมื่อผู้อื่นเขาจะเติมหน้าชื่อหรือจะเติมท้ายชื่อตามธรรมเนียมอังกฤษเป็นมิศเตอร หรือเอสไควก็ตามทีเถิด อย่าคัด

ค้านเขาเลย แต่ไม่ต้องใช้คำว่านายตามอย่างไทย ซึ่งเป็นคำนำของชื่อลูกขุนนางที่เคยใช้แทนมิศเตอร์ เมื่อเรียกชื่อไทยในภาษาอังกฤษบ่อย ๆ เพราะว่าเป็นภาษาไทยซึ่งจะทำให้เป็นที่ฟังขัด ๆ หูไป

ขออธิบายความประสงค์ข้อนี้ให้ชัดว่า เหตุใดจึงได้ไม่ให้ไปเป็นยศเจ้า เหมือนอาว์ของตัวที่เคยไปแต่ก่อน ความประสงค์ข้อนี้ใช่ว่าจะเกิดขึ้นเพราะไม่มีความเมตตากรุณา หรือจะปิดบังซ่อนเร้นไม่ให้รู้ว่าเป็นลูกอย่างนั้นเลย พ่อคงรับว่าเป็นลูก และมีความเมตตากรุณาตามธรรมดาที่บิดาจะกรุณาต่อบุตร แต่เห็นว่าซึ่งจะเป็นยศเจ้าไปนั้น ไม่เป็นประโยชน์อันใดแก่ตัวนัก ด้วยธรรมดาเจ้านายฝ่ายเขามีน้อยเจ้านายฝ่ายเรามีมาก ข้างฝ่ายเขามีน้อยตัวก็ยกย่องทำนุบำรุงกันใหญ่โตมากกว่าเรา ฝ่ายเราจะไปมียศเสมออยู่กับเขา แต่ความบริบูรณ์และยศศักดิ์ไม่เต็มที่เหมือนอย่างเขา ก็จะเป็นที่น้อยหน้าและเห็นเป็นเจ้านายเมืองไทยเลวไป และถ้าเป็นเจ้านายแล้วต้องรักษายศศักดิ์ในกิจการทั้งปวง ที่จะทำทุกอย่าง เป็น

เครื่องส่อศาส่อหูคนทั้งปวงที่จะให้พ่อใจดูพอใจฟัง จะทำอันใดก็ต้องระวังตัวไปทุกอย่าง ที่สุดจนจะซื้อจ่ายอันใดก็แพงกว่าคนสามัญ เพราะเขาถือว่ามั่งมี เป็นการเปลืองทรัพย์ในที่ไม่ควรจะเปลือง เพราะเหตุว่าถึงจะเป็นเจ้าก็ดีเป็นไพร่ก็ดี เมื่ออยู่ในประเทศมิใช่บ้านเมืองของตัวก็ไม่มีอำนาจที่จะทำฤทธิ์เดชอันใดไปผิดกับคนสามัญได้ จะมีประโยชน์อยู่นิดหนึ่งแต่เพียงเข้าที่ประชุมสูง ๆ ได้ แต่ถ้าเป็นลูกผู้มีตระกูลก็จะเข้าในที่ประชุมสูง ๆ ได้เท่ากันกับเป็นเจ้านั้นเอง เพราะฉะนั้นจึงขอห้ามเสียว่าอย่าได้ไปอวดอ้างเองหรืออย่าให้คนใช้สอยอวดอ้างว่าเป็นเจ้านายอันใด จงประพฤติให้ถูกตามคำสั่งนี้

๒ เงินค่าที่จะใช้สอยในการเล่าเรียนกินอยู่นุ่งห่มทั้งปวงนั้น จะใช้เงินพระคลังข้างที่ คือเงินที่เป็นส่วนสิทธิ์ขาดแต่ตัวพ่อเองไม่ใช่เงินที่สำหรับจ่ายราชการแผ่นดิน เงินรายนี้ได้ฝากไว้ที่แบงก์ ซึ่งจะได้มีคำสั่งให้ราชทูตจ่ายเป็นเงินสำหรับเรียนวิชชาชั้นต้น ๕ ปี ๆ ละ ๓๒๐ ปอนด์

เงิน ๑๒๐๐ ปอนด์ สำหรับเรียนวิชชาชั้นหลังอีก ๕ ปี ๆ ละ ๔๐๐ ปอนด์ เงิน ๒๐๐๐ ปอนด์ รวมเป็นคนละ ๓๒๐๐ ปอนด์ จะได้รู้วิชชาเสร็จสิ้นอย่างช้าใน ๑๐ ปี แต่เงินนี้ฝากไว้ในแบงก์คงจะมีดอกเบี้ยมากขึ้น เหลือการเล่าเรียนแล้วจะได้ใช้ประโยชน์ของตัวเองตามชอบใจ เป็นส่วนยกให้ เงินส่วนของใครจะให้ลงชื่อเป็นของผู้นั้นฝากเอง แต่ในกำหนดยังไม่ถึงอายุ ๒๑ ปีเต็ม จะเรียกเอาเงินใช้สอยเองมิได้ จะตั้งผู้จัดการแทนไว้ที่นอกให้เป็นผู้ช่วยจัดการไป เงินฝากไว้แห่งใดเท่าใด และผู้ใดเป็นผู้จัดการ จะได้ทำหนังสือมอบให้อีกฉะบับหนึ่งสำหรับที่จะได้ไปทวงเอาในเวลาต้องการได้

การซึ่งใช้เงินพระคลังข้างที่ไม่ใช้เงินแผ่นดินอย่างเช่นเคยจ่ายให้เจ้านายและบุตรข้าราชการไปเล่าเรียนแต่ก่อนนั้น เพราะเห็นว่าพ่อมีลูกมากด้วยกัน การซึ่งให้มีโอกาสและให้ทุนทรัพย์ซึ่งจะได้เล่าเรียนวิชชานี้ เป็นทรัพย์มรดกอันประเสริฐดีกว่าทรัพย์สินเงินทองอื่น ๆ ด้วยเป็นของติดตัวอยู่ได้ ไม่มีอันตรายที่จะเสื่อมสูญ ลูกคนใดที่มี

สติปัญญาเฉลียวฉลาดก็ดี หรือไม่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็ดี ก็จะต้องส่งออกไปเรียนวิชชาทุกคนตลอดโอกาสที่จะเปนไปได้ เหมือนหนึ่งได้แบ่งทรัพย์มรดกให้แก่ลูกเสมอ ๆ กันทุกคน ก็ถ้าจะใช้เงินแผ่นดินสำหรับให้ไปเล่าเรียน แก่ผู้ซึ่งไม่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดกลับมาไม่ได้ทำราชการคุ้มกับเงินแผ่นดินที่ลงไป ก็จะเปนที่ติเตียนของคนบางจำพวกว่ามีลูกมากเกินไป จนต้องใช้เงินแผ่นดินเปนค่าเล่าเรียนมากมายเหลือเกิน แล้วซ้ำไม่เลือกฟั้นเอาแต่ที่เฉลียวฉลาดจะได้ราชการ คนโง่คนเง่าก็เอาไปเล่าเรียนให้เปลืองเงิน เพราะค่าที่เปนลูกของพ่อไม่อยากจะให้มีมลทินที่พูดติเตียนเกี่ยวข้องกับความปรารถนาซึ่งจะสงเคราะห์แก่ลูกให้ทั่วถึงโดยเที่ยงธรรมนี้ จึงมิได้ใช้เงินแผ่นดิน

อีกประการหนึ่งเล่า ถึงว่าเงินพระคลังข้างที่นั้นเอง ก็เปนเงินส่วนหนึ่งในเงินแผ่นดินเหมือนกัน เว้นแต่เปนส่วนที่ยกให้แก่พ่อใช้สอยการในตัว มีทำการกุศลและสงเคราะห์บุตรภรรยาเปนต้น เห็นว่าการสงเคราะห์ด้วย

เล่าเรียนดังนี้เป็นดีกว่าอย่างอื่น ๆ จึงได้เอาเงินรายนี้ใช้เป็นการมีคุณต่อแผ่นดิน ที่ไม่ต้องแบ่งเงินแผ่นดินมาใช้เป็นค่าเล่าเรียนขึ้นอีกส่วนหนึ่ง และพ้นจากคำคัดค้านต่าง ๆ เพราะเหตุที่พ่อได้เอาเงินส่วนที่พ่อจะได้ใช้เองนั้นออกให้เล่าเรียน ด้วยเงินรายนี้ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดที่จะแซกแซงว่าควรใช้อย่างนั้น ไม่ควรใช้อย่างนั้นได้เลย

๓ จงรู้สึกตัวเป็นนิจเถิด ว่าเกิดมาเป็นเจ้านายมียศบรรดาศักดิ์มากจริงอยู่ แต่ไม่เป็นการจำเป็นเลยที่ผู้ได้เป็นเจ้าแผ่นดินขึ้น จะต้องใช้ราชการยั่นเป็นช่องที่จะหาเกียรติยศชื่อเสียงและทรัพย์สมบัติ ถ้าจะว่าตามการซึ่งเป็นมาแต่ก่อน เจ้านายซึ่งจะหาช่องทำราชการได้ยากกว่าลูกขุนนาง เพราะเหตุที่เป็นผู้มีวาศนาบรรดาศักดิ์มาก จะรับราชการในตำแหน่งต่ำ ๆ ซึ่งเป็นกระไดค้นแรก คือเป็นนายรองหุ้มแพรมหาดเล็กเป็นต้น ก็ไม่ได้เสียแล้ว จะไปตั้งแต่งให้ว่าการใหญ่โตสมแก่ยศศักดิ์เมื่อไม่มีวิชชา ความรู้ และสติ ปัญญา พอที่ จะ ทำการในตำแหน่งนั้นไปได้ ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นเจ้านาย

จะเป็นผู้ได้ทำราชการมีชื่อเสียงดี ก็อาศัยได้แต่สติปัญญา ความรู้และความเพียรของตัว เพราะฉะนั้นจงอุสาหะเล่าเรียนโดยความเพียรอย่างยิ่ง เพื่อจะได้มีโอกาสที่จะทำการให้เป็นคุณแก่บ้านเมืองของตัว และโลกที่ตัวได้มาเกิด ถ้าจะถือว่าเกิดมาเป็นเจ้านายแล้วนิ่ง ๆ อยู่จนตลอดชีวิตก็เป็นสบายดังนั้น จะไม่ผิดอันใดกับสัตว์ดิรัจฉานอย่างเลวนัก สัตว์ดิรัจฉานมันเกิดมากิน ๆ นอน ๆ แล้วก็ตาย แต่สัตว์บางอย่างยังมีหนังมีเขามีกระดูกเป็นประโยชน์ได้บ้าง แต่ถ้าคนประพฤติอย่างเช่นสัตว์ดิรัจฉานแล้ว จะไม่มีประโยชน์อันใดยิ่งกว่าสัตว์ดิรัจฉานบางพวกไปอีก เพราะฉะนั้นจงอุสาหะที่จะเรียนวิชาเข้ามาเป็นกำลัง ที่จะทำตัวให้ดีกว่าสัตว์ดิรัจฉานให้จงได้ จึงจะนับว่าเป็นการได้สนองคุณพ่อ ซึ่งได้คิดทำนุบำรุงเพื่อจะให้ดีตั้งแต่เกิดมา

๔ อย่าได้ถือตัวว่า ตัวเป็นลูกเจ้าแผ่นดิน พ่อมีอำนาจยิ่งใหญ่อยู่ในบ้านเมือง ถึงจะเกะกะไม่กลัวเกรงคุมเหงผู้ใด เขาก็คงจะมีความเกรงใจพ่อ ไม่ต่อสู้

หรือไม่อาจฟ้องร้องว่ากล่าว การซึ่งเชื่อใจดังนั้นเป็นการผิดแท้ทีเดียว เพราะความปรารถนาของพ่อไม่อยากจะให้ลูกมีอำนาจที่จะเกะกะอย่างนั้นเลย เพราะรู้เป็นแน่ว่าเมื่อรักลูกเกินไป ปล่อยให้ไม่กลัวใครและประพฤติการชั่วดังนั้น คงจะเป็นโทษแก่ตัวลูกนั้นเองทั้งในปัจจุบันอนาคต เพราะฉะนั้นจงรู้เถิดว่าถ้าเมื่อได้ทำความผิดเมื่อใด จะได้รับโทษโดยทันที การที่มีพ่อเป็นเจ้าแผ่นดินนั้น จะไม่เป็นการช่วยเหลืออุดหนุนแก้ไขอันใดได้เลย อีกประการหนึ่งชีวิตสังขารของมนุษย์ไม่ยั่งยืนยืดยาวเหมือนเหล็กเหมือนศิลา ถึงโดยว่าจะมีพ่ออยู่ในขณะหนึ่ง ก็คงจะมีเวลาที่ไม่มีได้ขณะหนึ่งเป็นแน่แท้ ถ้าประพฤติความชั่วเสียแต่ในเวลามีพ่ออยู่แล้ว โดยจะปิดบังซ่อนเร้นอยู่ได้ด้วยอย่างหนึ่งอย่างใด เวลาไม่มีพ่อความชั่วนั้นคงจะปรากฏเป็นโทษติดตัวเหมือนเงาตามหลังอยู่ไม่ขาด เพราะฉะนั้นจงเป็นคนอ่อนน้อมว่าง่ายสอนง่าย อย่าให้เป็นทิฏฐิมานะไปในทางที่ผิด จงประพฤติตัวหันหาทางที่ชอบที่ถูกอยู่เสมอเป็นนิจเถิด จงละเว้นทางที่ชั่วซึ่งรู้ได้เองแก่ตัว

หรือมีผู้ตักเตือนแนะนำให้รู้แล้วอย่าให้ลวงให้เบ็นไปได้เลย
เบ็นอันขาด

๕ เงินทองที่จะใช้สอยในค่ากินอยู่นุ่งห่มหรือใช้สอยเบ็ดเสร็จทั้งปวง จงเขม็ดแขม่ใช้แต่เพียงพอที่อนุญาตให้ใช้ อย่าทำใจโตมือโตสุรุ่ยสุร่าย โดยถือตัวว่าเบ็นเจ้านายมั่งมีมาก หรือถือว่าพ่อเบ็นเจ้าแผ่นดินมีเงินทองถมไป ขอบอกเสียให้รู้แต่ต้นมือว่าถ้าผู้ใดไปเบ็นหนี้มา จะไม่ยอมใช้หนี้ให้เลย หรือถ้าเบ็นการจำเบ็นจะต้องใช้ จะไม่ใช้เปล่าโดยไม่มีโทษแก่ตัวเลย พึงรู้เถิดว่าต้องใช้หนี้เมื่อใดก็จะต้องรับโทษเมื่อนั้นพร้อมกัน อย่าเชื่อถ้อยคำผู้ใด หรืออย่าหมายใจว่าโดยจะใช้สุรุ่ยสุร่ายไปเหมือนอย่างเช่นคนเขาไปแต่ก่อน ๆ แต่พ่อเขาเบ็นขุนนางเขายังใช้กันได้ไม่ว่าไรกัน ถ้าคิดดังนั้นคาดดังนั้นเบ็นผิดแท้ทีเดียว พ่อรักลูกจริง แต่ไม่รักลูกอย่างชนิดนั้นเลย เพราะรู้เบ็นแน่ว่า ถ้าจะรักอย่างนั้นตามใจอย่างนั้น จะไม่เบ็นการมีคุณอันใดแก่ตัวลูกผู้ได้รับความรักนั้นเลย เพราะจะเบ็นผู้ไม่ได้วิชชาที่ปรารถนาจะให้ได้ จะไปได้แต่วิชชาที่จะ

ทำให้เสียชื่อเสียง และได้ความร้อนใจอยู่เป็นนิจ จง นึกไว้ให้เสมอว่าเงินทองที่แลเห็นมาก ๆ ไม่ได้เป็นของ หามาได้โดยง่ายเหมือนเวลาที่จ่ายไปง่ายนั้นเลย เงินที่ ส่วนตัวได้รับเบี้ยหวัดหรือเงินกลางปีอยู่เสมอนั้น ก็ด้วย อาศัยเป็นลูกพ่อ ส่วนเงินที่พ่อได้หรือลูกได้เพราะพ่อนั้น ก็เพราะอาศัยที่พ่อเป็นผู้ท่านุบำรุงรักษาบ้านเมือง และ ราษฎรผู้เจ้าของทรัพย์นั้นก็เฉลี่ยเรี่ยรายกันมาให้ เพื่อจะ ให้เป็นกำลังที่จะหาความสุขคุ้มกับค่าที่เหน็ดเหนื่อย ที่ ต้องรับการในตำแหน่งอันสูง คือเป็นผู้รักษาความสุขของ เขาทั้งปวง เงินนั้นไม่ควรจะมาจำหน่ายในการที่ไม่เป็น ประโยชน์ไม่เป็นเรื่อง และเป็นการไม่มีคุณ กลับให้ โทษแก่ตัว ต้องใช้แต่ในการจำเป็นที่จะต้องใช้ ซึ่งจะ เป็นการมีคุณประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นในทางชอบธรรม ซึ่งจะเอาไปกอบโกยใช้หนี้ให้แก่ลูกผู้ทำความชั่วจนเสีย ทรัพย์ไปนั้น สมควรอยู่หรือ เพราะฉะนั้นจึงต้องว่าไม่ ยอมที่จะใช้หนี้ให้ โดยว่าจะต้องใช้ให้ก็จะต้องมีโทษ เป็นประกันมั่นใจว่าจะไม่ต้องใช้อีก เพราะจะเข็ดหลาบ

ในโทษที่ท่านจึงจะยอมใช้ให้ได้ ใช้ให้เพราะจะไม่ให้ทรัพย์ผู้อื่นสูญเสียเท่านั้น ใช่จะใช้ให้โดยความรักใคร่อย่างบิดาให้บุตรเมื่อมีความยินดีต่อความประพฤติของบุตรนั้นเลย เพราะฉะนั้นจงจำไว้ตั้งใจอยู่ให้เสมอว่าตัวเป็นคนจน มีเงินใช้ฉะเพาะแต่ที่จะรักษาความสุขของตัวพอสมควรเท่านั้น ไม่มั่งมีเหมือนใคร ๆ อื่น และไม่เหมือนกับผู้ดีฝรั่งเลย ผู้ดีฝรั่งเขามั่งมีสืบตระกูลกันมาด้วยได้ดอกเบี้ยค่าเช่าต่าง ๆ ตัวเองเป็นผู้ได้เงินจากราษฎรเลี้ยง พอสมควรที่จะเลี้ยงชีวิตและรักษาเกียรติยศเท่านั้น อย่าไปอวดมั่งอวดมีทำเทียบเทียมเขาให้ฟุ้งซ่านไปเป็นอันขาด

อีกอย่างหนึ่ง จะนึกเอาเองว่าถึงโดยเป็นหนี้สินลงอย่างไร พ่อจะไม่ใช้หรือจะให้ใช้ก็กลัวต้องทำโทษ คิดว่าเงินทองของตัวที่ได้ปีหนึ่ง ๆ มีอยู่ทั้งเบี้ยหวัดและเงินกลางปี เวลาออกไปเรียนไม่ได้ใช้ เงินรายนี้เก็บรวมอยู่เปล่า ๆ จะเอาเงินรายนี้ใช้หนี้เสีย ต่อไปก็คงได้ทุกปี ซึ่งจะคิดอย่างนี้แล้วและจับจ่ายเงินทองจนต้องเป็นหนี้กลับ

เข้ามานั้น ก็เป็นการไม่ถูกเหมือนกัน เพราะว่าผลประโยชน์อันใดที่จะได้อยู่ในเวลามีพ่อกับเวลาไม่มีพ่อนั้น จะถือเอาเป็นแน่ว่าจะคงที่อยู่นั้นไม่ได้ และยิ่งเป็นผู้ใหญ่ขึ้น ก็จะมีบ้านเรือนบุตรภรรยามากขึ้น คงต้องใช้มากขึ้น เงินที่จะได้นั้นบางทีก็จะไม่พอ จะเชื่อว่าวิชชาที่ตัวไปเรียนจะเป็นเหตุให้ได้ทำราชการได้ผลประโยชน์ทันใช้หนักเชื่อไม่ได้เพราะเหตุที่ตัวเป็นเจ้านาย ถ้าบางทีจะเป็นเวลาก็ติดขัดข้องเพราะเป็นเจ้านายนั้นก็จะทำอะไรไม่ได้เลย ถ้าจะหันไปข้างทำมาหากิน ซึ่งเป็นการยากที่จะทำ เพราะเป็นเจ้าเหมือนกันคือไปรับจ้างเขาเป็นเสมียนไม่ได้เป็นต้น เมื่อทุนรอนที่มีเอาไปใช้หมดเสียหมดแล้ว จะเอาอันใดเป็นทุนรอนทำมาหากินเล่า เพราะฉะนั้นจึงว่าถ้าจะคิดใช้อย่างเช่นนี้ซึ่งตัวจะคิดเห็นว่าเป็นเงินไม่ต้องกวนพ่อแล้วนั้น ก็ยังเป็นการเสียประโยชน์ภายหน้ามาก ไม่ควรจะก่อให้มีให้เป็นขึ้น

๖ วิชชาที่จะออกไปเรียนนั้น ก็คงต้องเรียนภาษาและหนังสือในสามภาษา คืออังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน

ให้ได้แม่นยำชัดเจนคล่องแคล่ว จนถึงแต่งหนังสือได้สองภาษาเปนอย่างน้อย เปนวิชชาหนังสืออย่างหนึ่ง กับวิชชาเลขให้เรียนรู้คิดใช้ได้ในการต่าง ๆ อีกอย่างหนึ่งนี้เปนต้น วิชชาสองอย่างนี้จำเปนจะต้องเรียนให้รู้ให้ได้จริง ๆ เปนชั้นต้น แต่วิชชาอื่น ๆ ที่จะเรียนต่อไปให้เปนวิชชาชำนาญวิเศษในกิจการข้างวิชชานั้น จะตัดสินเปนแน่นอนว่าให้เรียนสิ่งใดในเวลานี้ก็ยังไม่ควร จะต้องไว้เปนคำสั่งต่อภายหลัง เมื่อรู้วิชชาชั้นต้นพอสมควรแล้ว แต่บัดนี้จะขอตักเตือนอย่างหนึ่งก่อนว่า ซึ่งให้ออกไปเรียนภาษาวิชชาการในประเทศยุโรปนั้น ใช่ว่าจะต้องการเอามาใช้แต่ฉะเพาะภาษาฝรั่ง หรืออย่างฝรั่งนั้นอย่างเดียว ภาษาไทยและหนังสือไทยซึ่งเปนภาษาของตัวหนังสือของตัวคงจะต้องใช้อยู่เปนนิจ จงเข้าใจว่าภาษาต่างประเทศนั้นเปนแต่พื้นของความรู้ เพราะวิชชาความรู้ในหนังสือไทยที่มีผู้แต่งไว้นั้นเปนแต่ของเก่า ๆ มีน้อย เพราะมิได้สมาคมกับชาติอื่นช้านาน เหมือนวิชชาการในประเทศยุโรป ซึ่งได้สอบสวนซึ่งกันและกัน จนเจริญ

รุ่งเรืองมากแล้วนั้น ฝ่ายหนังสือไทยจึ่งไม่พอที่จะเล่าเรียน จึ่งต้องไปเรียนภาษาอื่นเพื่อจะได้เรียนวิชชาให้กว้างขวางออก แล้วจะเอากลับลงมาใช้เป็นภาษาไทยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจะทิ้งภาษาของตัว ให้ลืมถ้อยคำที่จะพูดให้สมควรเสีย หรือจะลืมวิธีเขียนหนังสือไทย ที่ตัวได้ฝึกหัดแล้วเสียนั้นไม่ได้เลย ถ้ารู้แต่ภาษาต่างประเทศ ไม่รู้เขียนอ่านแปลลงเป็นภาษาไทยได้ ก็ไม่เป็นประโยชน์อันใด ถ้าอย่างนั้นหาจ้างแต่ฝรั่งมาใช้เท่าไรเท่าไรก็ได้ ที่ต้องการนั้นต้องให้กลับแปลภาษาต่างประเทศลงเป็นภาษาไทยได้ แปลภาษาไทยออกเป็นภาษาต่างประเทศได้ จึ่งจะนับว่าเป็นประโยชน์ อย่าตื่นตัวเองว่าได้ไปร่ำเรียนภาษาฝรั่งแล้วลืมภาษาไทยกลับเห็นเป็นการเก๋การก๋าอย่างเช่นนักเรียนบางคน มักจะเห็นผิดไปดังนั้น แต่ที่จริงเป็นการเสียที่ควรจะติเตียนแท้ทีเดียว เพราะเหตุฉะนั้นในเวลาที่ออกไปเรียนวิชชาอยู่ขอบังคับว่าให้เขียนหนังสือถึงพ่อทุกคน อย่างน้อยเดือนละฉะบับ เมื่อเวลายังเขียนหนังสืออังกฤษไม่ได้ก็เขียนมาเป็นหนังสือไทย ถ้าเขียนหนังสืออังกฤษหรือภาษาหนึ่ง

ภาษาใดได้ ให้เขียนภาษาอื่นนั้นมาฉะบับหนึ่ง ให้เขียนคำแปลเป็นหนังสือไทยอีกฉะบับหนึ่ง ติดกันมาอย่าให้ขาด เพราะเหตุที่ลูกยังเป็นเด็กไม่ได้เรียนภาษาไทยแน่นอนมั่นคง ก็ให้อาศัยใต่ถามครูไทยที่ออกไปอยู่ด้วย หรือค้นดูตามหนังสือภาษาไทยซึ่งได้จัดออกไปให้ด้วย คงจะหาถ้อยคำที่จะใช้แปลออกเป็นภาษาไทยได้ แต่หนังสือไทยที่จะเป็นกำลังช่วยอย่างนี้ยังมีน้อยจริง เมื่อเขียนเข้ามาคำใดผิดจะติเตียนออกไปแล้วจงจำไว้ใช้ให้ถูกต่อไปภายหน้า อย่าให้มีความกลัวความกระดากว่าจะผิด ให้ทำตามที่เต็มความอุสาหะความแน่ใจว่าเป็นถูกแล้ว เมื่อผิดก็แก้ไปไม่เสียหายอันใด

๗ จงรู้ว่าการเล่าเรียนของลูกทั้งปวงนั้น อาว์ของเจ้ากรมหมื่นเทวะวงศ์วโรประการ ได้รับปฏิญาณต่อพ่อว่า จะตั้งใจอุสาหะเป็นธุระในการเล่าเรียนของลูกทั้งปวงทั้งในปัจจุบันและภายหน้า พ่อได้มีความวางใจมอบธุระสิทธิ์ขาดแก่กรมหมื่นเทวะวงศ์วโรประการ เป็นธุระทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในกรุงเทพ ฯ เมื่อมีธุระขัดข้องประการใด

ให้มีหนังสือมาถึงกรมหมื่นเทวะวงศ์ ฯ ก็จะรู้ตลอดได้ถึงพ่อ และกรมหมื่นเทวะวงศ์ ฯ นั้นคงจะเอาธุระทำนุบำรุงทุกสิ่งทุกอย่างให้สำเร็จตลอดไปได้ ส่วนที่ในประเทศยุโรปนั้น ถ้าไปอยู่ในประเทศใดที่มีราชทูตของเราอยู่ ราชทูตคงจะเอาเป็นธุระดูแลทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อมีการขัดข้องลำบากประการใด จงชี้แจงแจ้งความให้ท่านราชทูตทราบ คงจะจัดการได้ตลอดไป เมื่อไปอยู่ในโรงเรียนแห่งใด จงประพฤติการให้เรียบร้อยตามแบบอย่างซึ่งเขาตั้งลงไว้ อย่ากะกะวุ่นวาย เชื่อตัวเชื่อฤทธิ์ไปต่าง ๆ จงอุสาหะพากเพียรเรียนวิชาให้รู้มาได้ช่วยกำลังพ่อเป็นที่ชื่นชมยินดี สมกับที่มีความรักนั้นเถิด

Introduction.

In selecting a book to be printed for distribution as a royal gift in connection with the religious ceremony on the seventh day after the demise of His Royal Highness the Prince of Chandaburi, the Council of the Royal Institute have not found one more suitable for the occasion, and capable of being put through the press within the short time at their disposal, than the Instructions prepared by His Majesty King Chulalonkorn for his sons—the Prince of Chandaburi, the Prince of Rajaburi, the Prince of Prachin and the Prince of Nagor Jaisri—before their departure for Europe for their education. The Instructions, written by His late Majesty forty-six years ago, are today still most interesting and instructive. The book has been held in high esteem by Siamese and foreigners alike, and will continue to be respected from generation to generation for a long time to come.

It is pleasant to contemplate the result of these Instructions of His late Majesty. The four Princes for whom they were written completed their education in good time to serve their Royal Father, and have been of great service to the State. To cite only the most

important of their official appointments, the Prince of Chandaburi became successively Minister of Finance, Minister of Commerce and a Supreme Councillor of State; the Prince of Rajaburi was, first, Minister of Justice, and then Minister of Lands and Agriculture; the Prince of Prachin was Principal Private Secretary to the Sovereign (an appointment equal to Cabinet rank); the Prince of Nagor Jaisri commanded the Army and was afterwards Minister of War. It will be seen that each son amply fulfilled the expectation of his Royal Father.

There is no need to add that the Instructions were followed by the rest of His late Majesty's Sons going abroad for their education after the first four Princes. Other parents who have since sent their children to be educated in foreign countries have availed themselves of the existence of these Instructions and used them for the benefit of their sons.

The Instructions were published in 1885, the year of the Princes' departure for Europe. An English translation by Mr. D. B. Bradley was printed with the Siamese text.

In the present edition the Council of the Royal Institute have entrusted to Prince Bidya the task of

preparing a new translation, which he has been able to complete within the short time at his disposal.

The Royal Institute hopes ~~It is hoped~~ that the book will be appreciated by those who receive it.

DAMRONG,

PRESIDENT, ROYAL INSTITUTE,

Bangkok, 30th April, 1931.

H. M.
King Chulalonkorn's Instructions to His Sons.

Prince Kitiyakara	(Prince of Chandaburi).
Prince Rabi	(Prince of Rajaburi).
Prince Pravitra	(Prince of Prachin).
Prince Chira	(Prince of Nagor Jaisri).

on the eve of their departure for their education in Europe in 1885.

Translated by Prince Bidya

1931.

H. M.
King Chulalonkorn's
Instructions to His Sons.

I desire to set down for my sons on the eve of their departure for Europe for their education my instructions as follows :—

1. Education will be the sole purpose of your residence in Europe. It is not intended, while you are students, that you should appear as persons of high rank. There is no need for you to style yourselves Princes, nor use the expression Royal Highnesses. It is my desire that you should regard yourselves merely as Siamese boys of good birth. Write your own names and nothing before or after them. Should the English people address you as Mr. or Esquire, make no objection. On the other hand, you should not employ the expression Nai used by our noblemen's sons resident in England, for it is an unsuitable term for you in Siamese.

I wish to make it quite clear why it is not my desire that you should style yourselves Princes, as your Uncles have done in Europe. The decision is not the result of a lack of paternal affection on my

part, or of any desire to hide the fact that you are my children. Your father certainly owns you as his sons, and paternal love for you exists in him as in other fathers for their children. But I consider that it is of no benefit for you to stand on the dignity of your rank. In Europe Princes are few; in our country they are many. Because their Princes are not numerous, it is practicable for them to maintain their dignity at a higher standard than is possible in our country.

Princes who give out their rank without being able to afford the upkeep of their dignity will only bring contempt upon the royalty of their country. A royal person is alway conspicuous, and must mark his every step. He is regarded as a rich person and has to pay higher prices for the things he buys than are demanded from an ordinary buyer, which is mere waste of money. Again, a Prince in a foreign country has no privilege above a commoner; his only advantage is perhaps that he can enter good society, which any other person of good birth can also do. I therefore desire that you shall not boast of your rank, nor permit your people to do so.

2. Your expenses, that is, payments for your education, residence, clothes, etc., will come from my

Privy Purse, that is to say, my own money as distinct from that of the State. The money will be put in a bank, and the Siamese Minister (in Europe) will draw it out and make payments for you from time to time. For the first five years each boy will have £320 per annum; for the next five years £400 per annum each. Thus each boy will have £3,600 for his education lasting ten years. The money in the bank will earn interest which will be yours to spend, for each boy's money will be deposited in his name. But before you have become 21 years of age, you may not draw on your own account. I will appoint a man to attend to this matter on your behalf. You will be given a document to show where your money is deposited and whom I have appointed to act for you in its connection, so that you can claim it when the time comes.

In paying for your education out of my Privy Purse, and not from State funds, as has been the case of other Princes and sons of noblemen, I have in mind the large number of my children, for whom education is the best gift that I, their father, can make. As long as opportunity offers, all my sons, whether clever or not clever, shall be sent for their education abroad, that being equivalent to an impartial inherit-

ance to each of them. If I were to cause the expenses of the education of my sons to be met from the State treasury, and some of the boys should turn out to be incapable of serving the country in a manner commensurate with the amount of money spent on them, it would give rise to unfavourable comment. People might say that because I have too many sons, the State has to spend so much money for their education. Moreover, they might say, I have not the wisdom to choose clever sons to be educated at the expense of the State, and have wasted money on stupid boys as well. In order to safeguard myself against such criticism, but at the same time giving all my sons the education which is their due, I have decided against using money belonging to the State.

However, even my Privy Purse comes from the State ; it is set aside for me to use on my personal account, such as charity and other forms of merit, and for the support of my family. The gift of education is one of the best forms of such support. My grant to you of that support will result in the saving of State money, and also be a safeguard against a form of criticism to which I have already referred.

3. You must bear constantly in mind the point that if your birth as princes has placed you high in the

social ladder, it is not necessary for a future Sovereign to give you a chance to serve the State and acquire reputation and wealth. Looking back upon the past, it would seem that our princes have had less opportunities to be useful than the sons of noblemen. The reason is that it is not deemed fit for a prince to take a low appointment—say a junior in the Royal Pages Department—and he cannot mount the ladder of officialdom from rung to rung. To pitchfork him into a high position befitting his rank would be impossible, for he has not received the necessary training and experience. It will thus be seen that it is knowledge and perseverance only which will enable a prince to render distinguished service to his country. You must therefore use your utmost endeavour in the pursuit of your education, and equip yourselves for the service of your country and of the world into which you have been born. The notion that you have been born princes and can be comfortable through life without doing useful work, is one which does not place you far above the lower animals, which just come into life, eat and die. But even some beasts are useful, for they leave their hides, skins and bones. People who go through life like the lower animals are of less use than some of them. Therefore spare no pains in the

pursuit of your education and place yourselves above animals. In that way you will repay your father who has brought you up from birth with the object of making useful men of you.

4. Do not assume that because you are sons of a King who is supreme in his country, you can be unruly and disobedient, and can adopt an aggressive attitude towards others, believing that their consideration for your father will prevent them from taking action against you. That would be a great mistake. I do not want my sons to be unruly, for I know that if a father's affection for his sons leads him to permit misbehaviour and want of respect for others on their part, the result will prove injurious to the sons themselves, both for the present and in future. You are to understand, therefore, that misbehaviour will be followed immediately by punishment. To have a King for your father will not lessen the retribution. Again, human life is not as lasting as stone or steel, and if you have a father alive now, you will be without him some day. Should you misbehave in my life-time and succeed in hiding such deed, it will surely come to light when I am no more, and it will follow you like your shadow. Therefore cultivate a gentle disposition

susceptible to good instruction and counsel; guard against obstinacy and persist not in incorrect conduct, always behaving in a proper manner. Avoid ways which you yourselves know are bad, or which you are advised are wrong.

5. Be economical with the money provided for the expenses of your education, and keep well within your allowance. Do not be wasteful or extravagant, believing yourselves rich princes, or that your father, being a King, has plenty of money. Let me warn you from the very beginning that whoever gets into debt will not have it paid for him; or if I am obliged to settle it, retribution will surely follow. Do not believe any advice to the contrary, nor fancy that you can with impunity be as prodigal as some of our youths who have been before you, whose fathers are only noblemen, and yet have paid their sons' debts without making any fuss. Such notion is entirely mistaken. I certainly have great affection for my sons, but my love will not permit me to be so indulgent, well knowing that nothing but harm will result from it. The sons of such indulgent fathers will not have the education which they are sent to acquire; they will only gain knowledge of the way to obtain a bad reputation, and suffer trouble and uneasiness

ever after. You must always remember when seeing a large sum of money that it is not so easy to acquire as to spend it. The annual emolument which is set aside for you yearly or half-yearly is given because you are my sons. The money which I receive, or which you receive through me, is given because I am the head of the State, who works for its welfare and causes its progress. It is contributed by its owners, the people, to be given to me for my labour in the execution of my task. Such money should not be spent in an unprofitable manner, and care must be taken to use it only in necessary and worthy expenditure, the chief object being to benefit self and others in righteous ways. Is it fitting then that your father should spend such money in paying the debts of his extravagant children? That is why I have said I will not pay your debts; or if I must, payment will be followed by retribution such as will assure me that it will not happen again. If I am obliged to rescue you from financial embarassment, I will do it in order that no loss shall be suffered by your creditors, not because of the love of a father who delights in the conduct of his sons. Consider, then, that you are poor, with means only sufficient for reasonable comfort. Wealthy people in

Europe, from generation to generation, derive their income from rents and interests. You receive your allowances through me from the people, and such grants are only sufficient for your support and the upkeep of your dignity. Therefore do not imitate rich people and make a vain display.

There is yet another point which may here be mentioned. If you think that getting into debt does not matter because if I refuse to meet it for you or mete out punishment after settling it, you have your own annual emolument which is put by for you each year. It is accumulating, and will be sufficient for you to discharge your debt without appealing to me. Such idea, again, is quite wrong. Your annual emolument during my life and thereafter may not be the same. Again, when you become men, each will have his family requiring support. Your emolument year by year may not suffice to meet your future obligations. You may not depend on your ability to obtain a position in the service of the State which carries with it a remuneration sufficient to pay your debt. The very fact that you are a prince may militate against your appointment into such a position. It may equally be a barrier against your turning to business. You cannot get employment as a clerk,

for instance, in consequence of your rank. How, then, can you replace your lost capital and start yourselves in business. For these reasons, the idea that you can settle your debts without appealing to me is quite erroneous; if it occurs to you, it must be dismissed at once, for it is certain to lead to trouble later on.

6. The subject of your study will be the language and literature of England, France and Germany. You will acquire a fluent and accurate knowledge of each tongue, and be able to write in at least two languages. You will also obtain a practical knowledge of mathematics. It is necessary for you to study these two subjects, viz. languages and mathematics, which shall form the basis of your further education. Any specialised study which may be taken up later must be left for further consideration, and I will give you my instruction at a proper time.

I would at this point impress upon you the fact that in sending you abroad for a European education, it is not my object to have you useful solely through your knowledge of foreign languages and European methods of work. Your own language and its literature must ever be in constant use. You must understand that knowledge of a foreign language is

merely the means of acquiring further learning. Siamese books are few, and they have been written by men of the older generations who had no contact with the people of Europe, whose intercourse and interchange of ideas have been the cause of great advance in knowledge. Our Siamese books are not sufficient for study, and foreign languages must be acquired to widen one's field of knowledge. The result of your studies must be made use of in the Siamese language. For this reason you must retain the knowledge of your own tongue, and must not forget how to express yourselves adequately, or write properly. If after acquiring proficiency in foreign languages, you cannot turn them into Siamese, little advantage will have gained, for we can employ as many foreigners as we need. What will be required of you is an ability to turn a European language into Siamese, and Siamese into a European language. You would be useful then. Do not be misled into the belief that it is permissible to forget Siamese because you have learned foreign languages, and that the fact is one to glory in. Such notion seems to have been entertained by some of our students. It is quite wrong, and is to be severely condemned.

For the above reasons, I wish each of you, while in Europe, to write to me at least once a month. Before you can write in English, write in Siamese; when you can write in a European language, write in it, each such letter to be accompanied by a Siamese translation. But you are still young, and have not thoroughly mastered your own language. You may obtain guidance from the Siamese master who accompanies you, or look up words in the Siamese books with which you will be provided. In that way you may be able to prepare your translation. But good Siamese books which will help you are few, and you need not be afraid of making mistakes, for I will correct them and send the corrections back to you for future use. So long as you have persevered and done your best, your mistakes will not matter; they will be put right for you.

7. You must know that the superintendence of my sons' education is entrusted to your Uncle, Prince Devawongse, who has undertaken to do his best to obtain the best possible results. I have every confidence in his ability, and have given him full authority to direct matters at this end. If you have any difficulty, write to your Uncle, and it will be made known to me. He will do all he can to help

you. In Europe, if you are in a country where Siam is represented by a Minister, that official will look after you, and when in difficulty, you must go to him with it. If you go to school, abide by all its rules. Do not be obstinate and headstrong, and, above all, spare no pains in the pursuit of knowledge, so that you may return to help your father and gladden his heart. You will thus repay him for his love for you.

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร
ถนนราชบพิธ พระนคร.

๒/๒/๗๕